TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. gruodžio 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos – 1 straipsnio 2 dalis – Sutarties sąlygos, atspindinčios privalomąsias įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas – Šios direktyvos taikymo srities išimtis – Nacionaline valiuta grąžintina paskola – Sąlyga, kuri atspindi dispozityvaus pobūdžio nacionalinės teisės nuostatą – 1 straipsnio 2 dalies neperkėlimo poveikis – 3 straipsnio 1 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis – Sąlygos nesąžiningumo tikrinimas – 8 straipsnis – Nacionalinių nuostatų, užtikrinančių aukštesnį vartotojų apsaugos lygį, priėmimas arba palikimas galioti – Šių įvairių Direktyvos 93/13 nuostatų sąveika“

Byloje C-243/20

dėl *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos teismas, Graikija) 2020 m. gegužės 5 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. birželio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

DP,

SG

prieš

Trapeza Peiraios AE

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro šeštosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, teisėjai N. Jääskinen (pranešėjas) ir M. Safjan,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– DP ir SG, atstovaujamų *dikigoros* V. Kontogiannis,

* Proceso kalba: graikų.

– *Trapeza Peiraios AE*, atstovaujamo *dikigoros* S. Spyropoulos,

– Graikijos vyriausybės, atstovaujamos V. Karra, S. Charitaki ir A. Magrippi,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil ir S. Šindelková,

– Europos Komisijos, atstovaujamos N. Ruiz García ir A. Katsimerou,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 1 straipsnio 2 dalies, 3 straipsnio 1 dalies, 4 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant DP ir SG ginčą su *Trapeza Peiraios AE* dėl tariamo sąlygų, įtvirtintų eurais išreikštos paskolos sutarties pakeitimuose, pagal kuriuos euras buvo pakeistas į Šveicarijos frankus, nesąžiningumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 93/13 12 ir 13 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„tačiau kadangi nacionaliniai įstatymai, kokie jie yra dabar, leidžia numatyti tik dalinį jų suderinimą; kadangi, visų pirma, ši direktyva apima tik tas sutarčių sąlygas, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi; kadangi valstybės narės turi turėti galimybę, deramai atsižvelgiant į Sutartį, vartotojams suteikti didesnę apsaugą nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už šios direktyvos nuostatas;

kadangi daroma prielaida, jog valstybių narių įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatose, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai nustato su vartotojais sudaromų sutarčių sąlygas, nėra nesąžiningų sąlygų; kadangi dėl to, atrodo, kad nėra būtina kontroliuoti kaip vykdomos tos sąlygos, kurios atspindi įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas ir tarptautinių konvencijų, prie kurių valstybės narės arba Bendrija yra prisijungusios, principus ar nuostatas; kadangi tuo požiūriu 1 straipsnio 2 dalyje pateikiama formuluotė „įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosios nuostatos“ numato ir normas, kurios pagal įstatymą yra taikomos susitariančioms šalims, jei nebuvo susitarta kitaip.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Sutarčių sąlygoms, atspindinčioms įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas ir tarptautinių konvencijų, prie kurių yra prisijungusios valstybės narės ar Bendrija, nuostatas ar principus, ypač transporto srityje, šios direktyvos nuostatos nėra taikomos.“

5 Minėtos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies versijoje graikų kalba yra antra pastraipa, kuri suformuluota taip:

„1 straipsnio 2 dalyje pateikta formuluotė „įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosios nuostatos“ apima ir normas, kurios pagal įstatymą yra taikomos susitariančioms šalims, jei nebuvo susitarta kitaip.“

6 Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

7 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

8 Minėtos direktyvos 8 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą [aukštesnį vartotojo apsaugos lygį].“

Graikijos teisė

9 *Astikos Kodikas* (Civilinis kodeksas) 291 straipsnyje numatyta:

„Kai piniginė skola užsienio valiuta turi būti sumokėta Graikijoje, skolininkas turi teisę, jei nebuvo susitarta kitaip, ją sumokėti nacionaline valiuta pagal mokėjimo momentu ir vietoje galiojantį tos užsienio valiutos keitimo kursą.“

10 Pagrindinės bylos aplinkybių susiklostymo metu taikytinos 1994 m. lapkričio 16 d. Įstatymo Nr. 2251/1994 dėl vartotojų apsaugos (FEK A‘ 191), kuriuo į Graikijos teisę perkelta Direktyva 93/13, redakcijos (toliau – Įstatymas 2251/1994) 2 straipsnio 6 dalies nustatyta:

„Bendrosios sutarčių sąlygos, dėl kurių iš esmės pažeidžiama susitariančiųjų šalių teisių ir pareigų pusiausvyra vartotojo nenaudai, yra draudžiamos ir niekinės. Į sutartį įtrauktos bendrosios sąlygos nesąžiningumas vertinamas atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis,

pobūdį, sutarties tikslą, visas konkrečias sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 Ieškovai pagrindinėje byloje yra du Graikijoje gyvenantys vartotojai; ten jie gauna pajamų eurais. 2004 m. rugsėjo 3 d. jie su *Trapeza Peiraios*, šioje valstybėje narėje įsteigtu banku, sudarė 30 metų trukmės nekilnojamojo turto paskolos sutartį. Šioje paskolos sutartyje paskola buvo apskaičiuota ir jai buvo taikoma kintamoji palūkanų norma, nustatyta pagal 360 dienų per metus EURIBOR palūkanų normą.

12 2007 m. kovo 26 d. ir 2007 m. birželio 25 d. šalys pasirašė du paskolos sutarties pakeitimus, siekdamos iš pradžių eurais išreikštos paskolos valiutą konvertuoti į Šveicarijos frankus. Šiuose pakeitimuose numatyta, kad, pirma, negrąžintos paskolos suma bus grąžinama Šveicarijos frankais ir, antra, pirmuosius trejus metus palūkanos bus skaičiuojamos pagal fiksuotąją normą, o vėliau – pagal kintamąją normą, apskaičiuotą pagal 360 dienų per metus LIBOR palūkanų normą Šveicarijos frankais.

13 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad pagal paskutinio pakeitimo 4.5 sąlygą „skolininkas grąžina paskolą ta pačia valiuta arba Šveicarijos frankais išreikštos sumos ekvivalentu eurais, kuris apskaičiuojamas mėnesinės įmokos mokėjimo dieną pagal tarpbankinėje valiutų rinkoje nustatytą atitinkamą valiutos keitimo kursą. Šis kursas bus didesnis už faktinį kursą, kuriuo Bankas parduoda Šveicarijos frankus ir kuris nurodomas tos dienos Banko valiutų keitimo kursų biuletenyje“.

14 Minėto sutarties pakeitimo 8.1 sąlygos 3 dalyje nustatyta, kad „nutraukus paskolos sutartį, be šiame pakeitime nurodytų pasekmių, Bankas pasilieka teisę (bet ne pareigą) visą mokėtiną paskolos likutį konvertuoti į eurus pagal Banko tuo metu taikomą Šveicarijos franko pardavimo kainą, nurodytą konvertavimo dieną galiojančiame tos dienos Banko valiutų keitimo kursų biuletenyje, ir mokėtinam paskolos likučiui taikyti delspinigius, apskaičiuojamus pagal Banko bazinę nekilnojamojo turto paskolų palūkanų normą, taip pat maržą ir Įstatyme Nr. 128/1975 nurodytą mokestį, padidintą 2,5 procentinio punkto. Tuo atveju, jeigu galios didesnė palūkanų norma, ji bus taikoma.“

15 2018 m. rugsėjo 17 d. ieškovai pagrindinėje byloje kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos teismas, Graikija) iš esmės prašydami, pirma, panaikinti minėtus sutarties pakeitimus ir, antra, atkurti iki jų buvusią padėtį. Grįsdami savo reikalavimus jie, be kita ko, tvirtino, kad minėtos 4.5 sąlygos ir 8.1 sąlygos 3 dalis (toliau – ginčijamos sąlygos) yra nesąžiningos, todėl niekinės pagal Įstatymo Nr. 2251/1994 2 straipsnį. Jų teigimu, bankas juos paskatino pakeisti paskolos sutartį, jų neinformavęs apie valiutos keitimo riziką, nors jie neturėjo reikiamų žinių šiai rizikai suvokti.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ginčijamose sąlygose iš esmės pakartojamas Civilinio kodekso 291 straipsnis, pagal kurį, kai piniginė skola užsienio valiuta turi būti sumokėta Graikijoje, skolininkas turi teisę, jei nebuvo susitarta kitaip, ją sumokėti nacionaline valiuta pagal mokėjimo momentu ir vietoje galiojantį tos užsienio valiutos keitimo kursą.

17 Taigi tas teismas klausia, ar gali patikrinti ginčijamų sąlygų nesąžiningumą, nors pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį ši direktyva netaikoma „sutarčių sąlygoms, atspindinčioms įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas“.

18 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies versiją graikų kalba nėra tikrinamas sutarties sąlygų, atspindinčių dispozityviąsias įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas, nesąžiningumas ir kad ši nuostata nebuvo aiškiai atkartota Įstatyme Nr. 2251/1994, kuriuo į Graikijos teisę perkelta Direktyva 93/13.

19 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Graikijos jurisprudencijoje yra skirtumų dėl to, ar, nesant jokios vidaus teisės nuostatos, kurioje būtų aiškiai įtvirtinta Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, nacionalinės teisės aktas vis dėlto gali būti aiškinamas kaip perkeliantis šią direktyvą, taigi neįmanoma patikrinti, ar sutarties sąlyga, kurioje tik pakartojama tokia dispozityvioji įstatymo nuostata, kaip Civilinio kodekso 291 straipsnis, yra nesąžininga.

20 Taigi iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Sprendime Nr. 4/2019 *Areios Pagos* (Kasacinis teismas, Graikija) plenarinė kolegija nusprendė, kad Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, nors į Graikijos teisę ir nebuvo perkelta specialia ir aiškia nuostata, vis dėlto, remiantis Sąjungos teisę atitinkančiu aiškinimu ir šios direktyvos tikslu, ji yra neatsiejama nuo Įstatymo Nr. 2251/1994 2 straipsnio 6 dalies. Tame sprendime nurodyta: „kai ginčijama sąlyga pakartoja privalomąją ar dispozityviąją nacionalinės teisės nuostatą, iš esmės neįsivaizduojama, kad būtų pažeista sutarties šalių pusiausvyra arba kad ta sąlyga būtų nesąžininga. Todėl tokia sąlyga savaime nepatenka į Įstatymo Nr. 2251/1994 taikymo sritį“. Minėtame sprendime teigiama, kad taip yra nekilnojamojo turto paskolos sutarties sąlygos, kuri atspindi Civilinio kodekso 291 straipsnio turinį, atveju.

21 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad vis dėlto tokiam aiškinimui nėra visuotinai pritarta. *Areios Pagos* (Kasacinis teismas) mažumos nuomone, negalima teigti, kad Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis yra įtvirtinta Įstatymo Nr. 2251/1994 2 straipsnio 6 dalyje, nes nukrypti leidžiančios nuostatos dėl sąlygos nesąžiningumo tikrinimo turi būti aiškinamos siaurai. Minėta mažumos nuomonė grindžiama tuo, kad šia direktyva, kaip nurodyta jos 12 konstatuojamojoje dalyje ir 8 straipsnyje, atliekamas tik dalinis ir minimalus suderinimas, paliekant valstybėms narėms galimybę užtikrinti aukštesnį vartotojų apsaugos lygį. Būtent šiuo tikslu Graikijos įstatymų leidėjas, perkeldamas direktyvą į nacionalinę teisę, sąmoningai atsisakė jos 1 straipsnio 2 dalyje numatytos išimties. Kitoks Įstatymo Nr. 2251/1994 2 straipsnio 6 dalies aiškinimas prieštarautų Graikijos įstatymų leidėjo siekiui suteikti vartotojams didesnę apsaugą ir reikštų, kad jis *contra legem* būtų nepriimtinas.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad dauguma jo narių pritaria šiai nuomonei, ir mano, kad Graikijos teismai gali tikrinti Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų nesąžiningumą, nes Graikijos teisės aktų leidėjas į vidaus teisę neįtraukė šioje nuostatoje įtvirtintos nukrypti leidžiančios nuostatos.

23 Šiomis aplinkybėmis *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos teismas, Graikija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį, kuriame valstybėms narėms numatyta galimybė priimti griežtesnes nuostatas siekiant užtikrinti aukštesnį vartotojo apsaugos lygį, valstybė narė gali į savo nacionalinę teisę neperkelti Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies ir leisti, kad teismas taip pat patikrintų sąlygas, atspindinčias imperatyviąsias arba dispozityviąsias įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas?

2. Ar galima manyti, kad Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies pirma ir antra pastraipos [vert. past.: Direktyvos 93/13 redakcijoje lietuvių k. antros pastraipos nėra], nors ir nebuvo aiškiai perkeltos į Graikijos teisę, gali būti laikomos netiesiogiai įtrauktomis, atsižvelgiant į šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį, perkeltą į Įstatymo 225[1]/1994 [2]straipsnio [6] dalį?

3. Ar nesąžiningos sąlygos sąvoka ir jos taikymo sritis, kaip tai apibrėžta Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies nuostatose, apima šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies pirmoje ir antroje pastraipose [vert. past.: Direktyvos 93/13 redakcijoje lietuvių k. antros pastraipos nėra] numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą?

4. Ar dėl vartotojo ir kredito įstaigos sudarytoje kredito sutartyje numatytos sąlygos, kuri atspindi dispozityviosios valstybės narės teisės nuostatos turinį, gali būti atliekamas bendrųjų sutarties sąlygų nesąžiningumo tikrinimas pagal Direktyvos 93/13 nuostatas, jeigu dėl minėtos sąlygos nebuvo atskirai derėtasi?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo

24 *Trapeza Peiraios* teigia, kad tiek visas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, tiek kiekvienas pateiktas klausimas susiję su keliais nepriimtinumo pagrindais. Iš esmės ji tvirtina, pirma, kad šis prašymas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos dalyku, ir prašo Teisingumo Teismo pateikti konsultacinę nuomonę. Antra, *Areios Pagos* (Kasacinis teismas) jau užbaigė diskusijas dėl minėtame prašyme nurodytos vidaus jurisprudencijos, o Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos aiškinti nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis rėmėsi tik ieškovai pagrindinėje byloje. Trečia, kai kurie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai yra netikslūs ar net nesuprantami.

25 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą, kuriems taikoma svarbos prezumpcija. Vadinasi, kai pateikiamas klausimas susijęs su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu ar galiojimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą dėl šio klausimo, nebent būtų akivaizdu, kad prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su ginčo pagrindinėje byloje aplinkybėmis ar dalyku, kad problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir

teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į tą klausimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *OTP Jelzálogbank ir kt.*, C-932/19, EU:C:2021:673, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

26 Taip pat neginčijama, kad vykstant SESV 267 straipsnyje numatytai procedūrai, pagrįstai aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos atskyrimu, nacionalinės teisės aiškinimas ir taikymas priklauso tik nacionalinio teismo jurisdikcijai, o Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, tik atsižvelgdamas į nacionalinio teismo nurodytas faktines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Bank BPH*, C-19/20, EU:C:2021:341, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *Ultimo Portfolio Investment (Liuksemburgas)*, C-303/20, EU:C:2021:479, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

27 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekdamas nustatyti, ar gali tikrinti ginčijamų sąlygų nesąžiningumą pagal Direktyvą 93/13, klausia dėl kelių Sąjungos teisės nuostatų reikšmės ir taikymo srities. Jis prašo Teisingumo Teismo išaiškinti šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį, 3 straipsnio 1 dalį, 4 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnį ir primena, kad Įstatymas 2251/1994, kuriuo konkrečiai remiasi ieškovai pagrindinėje byloje, skirtas perkelti šiai direktyvai į Graikijos teisės sistemą. Be to, minėtas teismas pakankamai aiškiai ir tiksliai išdėstė faktines aplinkybes, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, ir teisinį pagrindą, iš kurio matyti, kad pateikti klausimai nėra nei nesusiję su šios bylos dalyku, nei hipotetiniai.

28 Vadinasi, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl ketvirtojo prejudicinio klausimo

29 Ketvirtuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka verslininko ir vartotojo sudarytoje sutartyje įtraukta sąlyga, kuri atspindi dispozityviąją įstatymo ar kito teisės akto nuostatą, t. y. tokią, kuri, nesant kitokio susitarimo tarp šalių, taikoma automatiškai, net jeigu dėl minėtos sąlygos nebuvo atskirai derėtasi.

30 Šiuo aspektu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį į jos taikymo sritį nepatenka sutarties sąlygos, atspindinčios „įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas“; ši formuluotė, atsižvelgiant į šios direktyvos 13 konstatuojamąją dalį, apima ne tik nacionalinės teisės nuostatas, kurios taikomos susitariančioms šalims, nepaisant jų pasirinkimo, bet ir dispozityviąsias nuostatas, t. y. nuostatas, kurios, nesant kitokio susitarimo tarp šalių, taikomos automatiškai (2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *OTP Jelzálogbank ir kt.*, C-932/19, EU:C:2021:673, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Šiuo klausimu svarbu pabrėžti, kad Direktyvos 93/13 versija graikų kalba yra vienintelė, kurioje šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje yra antra pastraipa, suformuluota atitinkamai pagal šios direktyvos 13 konstatuojamosios dalies pabaigą, pagal kurią šioje nuostatoje įtvirtinta formuluotė „įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosios nuostatos“ „apima ir normas, kurios pagal įstatymą yra taikomos susitariančioms šalims, jei nebuvo susitarta kitaip“.

32 Vis dėlto pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją vienoje iš Sąjungos teisės nuostatos kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis vienos iš jos nuostatų aiškinimo pagrindas ar įgyti pirmenybę prieš kitas kalbines versijas. Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Sąjungos kalbomis parengtas redakcijas. Esant Sąjungos teisės akto įvairių kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Banca Transilvania*, C-81/19, EU:C:2020:532, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Kiek tai susiję su Direktyvos 93/13 struktūra, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, tačiau kuri atspindi nuostatą, pagal nacionalinę teisę taikomą susitariančioms šalims, jeigu nebuvo susitarta kitaip, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Banca Transilvania*, C-81/19, EU:C:2020:532, 37 punktas).

34 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, jog tai, kad nebuvo atskirai derėtasi dėl sutarties sąlygos, atspindinčios vieną iš Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų nuostatų, neturi įtakos jos neįtraukimui į šios direktyvos taikymo sritį. Pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį individualių derybų nebuvimas yra sąlyga, susijusi su sutarties sąlygos nesąžiningumo tikrinimu, kuris negali būti atliekamas, jei sutarties sąlyga nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Banca Transilvania*, C-81/19, EU:C:2020:532, 36 punktas).

35 Kiek tai susiję su Direktyvos 93/13 tikslu, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad šios direktyvos taikymo išimtis, kylanti ir jos 1 straipsnio 2 dalies, grindžiama tuo, kad iš principo galima daryti pagrįstą prielaidą, jog nacionalinės teisės aktų leidėjas yra užtikrinęs tam tikrų sutarčių šalių visų teisių ir pareigų pusiausvyrą, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai siekė apsaugoti (2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *Prima banka Slovensko*, C-192/20, EU:C:2021:480, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad aplinkybė, pagal kurią tokia pusiausvyra buvo nustatyta, yra ne 1 straipsnio 2 dalyje numatytos išimties taikymo sąlyga, o tokios išimties pagrindimas (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Banca Transilvania*, C-81/19, EU:C:2020:532, 27 punktą; taip pat 2021 m. spalio 14 d. Nutarties *NSV ir NM*, C-87/21, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:860, 31 punktą).

36 Iš to, kas išdėstyta 33–35 punktuose, matyti, kad nacionaliniai teismai, atsižvelgdami į Direktyvą 93/13, negali tikrinti, ar verslininko ir vartotojo sudarytoje sutartyje esanti sąlyga yra nesąžininga, net jeigu dėl jos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ši sąlyga atspindi įstatymo ar kito teisės akto nuostatą, kuri yra „privalomoji“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 1 straipsnio 2 dalį, nes ši sąvoka apima ne tik nuostatą, kuri taikoma sutarties šalims, nepaisant jų pasirinkimo, bet ir dispozityvaus pobūdžio nuostatą, t. y. nuostatą, kuri, nesant kitokio susitarimo tarp šalių, taikoma automatiškai, kaip nurodyta šio sprendimo 30 punkte nurodytoje jurisprudencijoje.

37 Nacionaliniai teismai, į kuriuos kreiptasi, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo apibrėžtus kriterijus, t. y. į atitinkamų paskolos sutarčių pobūdį, bendrą struktūrą ir nuostatas, taip pat jų teisines ir faktines sudarymo aplinkybes, turi patikrinti, ar atitinkama sąlyga patenka į Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, ir atkreipti dėmesį į tai, kad, atsižvelgiant į šioje direktyvoje nurodytą vartotojų apsaugos tikslą, šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis turi būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 30 ir 31 punktus).

38 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ginčijamos sąlygos, dėl kurių, atrodo, atitinkamos paskolos sutarties šalys nesitarė, atkartoja Civilinio kodekso 291 straipsnio, kurį jis laiko dispozityviąja teisės akto nuostata, turinį.

39 Vis dėlto reikia priminti, kad tas teismas, taikydamas šio sprendimo 37 punkte nurodytus kriterijus, turi išnagrinėti, ar visos teisme ginčijamos sąlygos iš tiesų atspindi privalomąsias nacionalinės teisės nuostatas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį, turint omenyje, kad šios sąlygos, kurios nepatenka į tokį kvalifikavimą, šiuo pagrindu negali būti pašalintos iš minėtos direktyvos taikymo srities. Todėl tai, kad tam tikros teisės aktų nuostatas atspindinčios sąlygos nepatenka į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, nereiškia, kad kitų toje pačioje sutartyje esančių sąlygų, nenumatytų teisės aktų nuostatose, galiojimo nacionalinis teismas negalėtų vertinti, atsižvelgdamas į šią direktyvą (2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *OTP Bank ir OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, 66 punktas).

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka verslininko ir vartotojo sudarytoje sutartyje įtraukta sąlyga, kuri atspindi dispozityviąją įstatymo ar kito teisės akto nuostatą, t. y. tokią, kuri, nesant kitokio susitarimo tarp šalių, taikoma automatiškai, net jeigu dėl minėtos sąlygos nebuvo atskirai derėtasi.

Dėl antrojo ir trečiojo prejudicinių klausimų

41 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad valstybės narės teismai į šios direktyvos taikymo sritį turi neįtraukti šio 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų, nors ši nuostata formaliai nebuvo perkelta į šios valstybės teisės sistemą, ir ar tokiu atveju šie teismai gali manyti, kad 1 straipsnio 2 dalis buvo netiesiogiai įtraukta į nacionalinę teisę perkeliant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį.

42 Šis klausimas grindžiamas prielaida, kad Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis nebuvo aiškiai perkelta į Graikijos teisės aktus, kuriais užtikrinamas šios direktyvos perkėlimas, todėl *Areios Pagos* (Kasacinis teismas), remdamasis nacionalinės teisės aiškinimu, kuris laikomas atitinkančiu šią direktyvą, nusprendė, kad 1 straipsnio 2 dalyje numatyta šios direktyvos taikymo srities išimtis netiesiogiai įtvirtinta minėtuose teisės aktuose, nes ši išimtis yra neatsiejama nuo Įstatymo Nr. 2251/1994 2 straipsnio 6 dalies, į kurią perkeltos minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis.

43 Pirmiausia dėl Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies neperkėlimo į nacionalinę teisę pasekmių reikia pabrėžti, kad šios direktyvos nuostatos turi būti taikomos tik tais atvejais, kurie nėra išbraukti iš jos taikymo srities, visų pirma remiantis minėto 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta išimtimi pagal joje apibrėžtas sąlygas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Mikrokasa ir Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty*, C-779/18, EU:C:2020:236, 50 punktą ir 2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Banca Transilvania*, C-81/19, EU:C:2020:532, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

44 Toliau reikia konstatuoti, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį ši direktyva netaikoma sąlygoms, visų pirma toms, kurios atspindi privalomąsias įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas. Taigi, nepaisant galimo šio 1 straipsnio 2 dalies neperkėlimo į valstybės narės teisės sistemą,

Sąjungos teisėje nenumatyta tokių sutarties sąlygų ir netiesiogiai jas atspindinčių privalomųjų nacionalinių nuostatų atitikties šiai direktyvai tikrinimo, atsižvelgiant į šios direktyvos reikalavimus.

45 Iš tiesų toks neperkėlimas negali pakeisti Direktyvos 93/13 taikymo srities, kuri iš esmės turi būti vienoda visose valstybėse narėse, išskyrus pagal Sąjungos teisę leidžiamus pakeitimus. Šiuo klausimu reikia priminti, kad valstybės narės, be kita ko, išsaugo galimybę taikyti minėtos direktyvos nuostatas, kaip nacionalinės teisės normas, į jos taikymo sritį nepatenkančioms situacijoms, jeigu tai suderinama su šios direktyvos tikslais ir Sutartimis (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, 32–38 punktus).

46 Galiausiai, atsižvelgiant į šio sprendimo 18–22 ir 42 punktuose nurodytas pagrindinės bylos aplinkybes, reikia išnagrinėti, ar tuo atveju, kai Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis nebuvo aiškiai perkelta į valstybės narės teisės sistemą priimant aiškią ir konkrečią teisės nuostatą šiuo tikslu, šios valstybės teismai gali ar net privalo laikyti, kad minėta nuostata į nacionalinę teisę buvo perkelta netiesiogiai, priėmus nacionalines nuostatas, perkeliančias šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį.

47 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį apribojama šioje direktyvoje nustatytos apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų sistemos taikymo sritis, o šios direktyvos 3 ir 4 straipsniai atitinkamai susiję su nesąžiningų sąlygų sąvoka ir tokių sąlygų nesąžiningumo vertinimo pagal minėtą direktyvą apimtimi.

48 Be to, kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, bet kuri Sąjungos teisės priemonė taikoma konkrečiai situacijai, tik jeigu ji patenka į šios priemonės taikymo sritį (2021 m. balandžio 14 d. Nutarties *Credit Europe Ipotecar IFN ir Credit Europe Bank*, C-364/19, EU:C:2021:306, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2021 m. spalio 14 d. Nutarties *NSV ir NM*, C-87/21, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:860, 37 punktas). Be to, iš pačios Direktyvos 93/13 struktūros matyti, kad bet koks sąlygos nesąžiningumo vertinimas, atsižvelgiant į šios direktyvos nuostatas, visų pirma į jos 3 ir 4 straipsnius, reikalauja iš anksto nustatyti, ar atitinkama sąlyga patenka į šios direktyvos taikymo sritį, visų pirma atsižvelgiant į minėtos direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį (šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-609/19, EU:C:2021:469, 23 ir 26 punktus; taip pat 2021 m. balandžio 14 d. Nutarties *Credit Europe Ipotecar IFN ir Credit Europe Bank*, C-364/19, EU:C:2021:306, 33 punktą ir 2021 m. spalio 14 d. Nutarties *NSV ir NM*, C-87/21, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:860, 38 punktą).

49 Taigi, kai Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis, kurios tikslas – apibrėžti jos taikymo sritį, formaliai nebuvo perkelta į valstybės narės teisės sistemą aiškia ir konkrečia teisės nuostata, šios valstybės teismai negali laikyti, kad ši nuostata buvo netiesiogiai įtraukta perkeliant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį, kurių tikslas nėra toks pats.

50 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad 1 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, net jeigu minėta nuostata nebuvo formaliai perkelta į valstybės narės teisės sistemą, ir tokiu atveju šios valstybės narės teismai negali laikyti, kad minėto 1 straipsnio 2 dalis buvo netiesiogiai įtraukta į nacionalinę teisę perkeliant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį.

Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

51 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama priimti arba palikti galioti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis siekiama šioje direktyvoje numatytą vartotojų apsaugos sistemą taikyti šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodytoms sąlygoms.

52 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir ieškovai pagrindinėje byloje, atrodo, sutinka, kad, Įstatymu 2251/1994 į Graikijos teisę neperkėlus Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje numatytos išimties, remiantis šios direktyvos 8 straipsniu netiesiogiai siekiama tikslo padidinti vartotojų apsaugos lygį, palyginti su garantuojamu pagal šią direktyvą. Tačiau savo rašytinėse pastabose *Trapeza Peiraios* ir Graikijos vyriausybė neigia, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas turėjo tokį ketinimą.

53 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, pagal Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų kompetencijos pasidalijimą Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į faktines ir teisines aplinkybes, dėl kurių pateikti sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą suformuluoti prejudiciniai klausimai, todėl prašymas priimti prejudicinį sprendimą negali būti nagrinėjamas atsižvelgiant į nacionalinės teisės aiškinimą, kuriuo remiasi valstybės narės vyriausybė arba pagrindinės bylos šalis (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 15 d. Sprendimo *État belge (Aplinkybės, susiklosčiusios po sprendimo dėl perdavimo priėmimo)*, C-194/19, EU:C:2021:270, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

54 Atsižvelgiant į tai, reikia priminti, kad Direktyvos 93/13 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad ja tik iš dalies ir minimaliai suderinami nacionalinės teisės aktai, susiję su nesąžiningomis sąlygomis, todėl valstybės narės turi turėti galimybę, atsižvelgdamos į SESV, vartotojams užtikrinti aukštesnį apsaugos lygį nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už šios direktyvos nuostatas. Be to, pagal minėtos direktyvos 8 straipsnį valstybės narės gali priimti arba palikti galioti griežčiausias šią Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, kad užtikrintų aukštesnį vartotojo apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, 33 punktą ir 2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-84/19, C-222/19 ir C-252/19, EU:C:2020:631, 84 punktą).

55 Iš Direktyvos 93/13 8 straipsnio formuluotės matyti, kad, siekiant padidinti vartotojų apsaugos lygį, pagal šią nuostatą valstybėms narėms suteikta galimybė taikoma „šia direktyva reglamentuojamoje srityje“, apimančioje sąlygas, kurios gali būti nesąžiningos verslininko ir vartotojo sudarytose sutartyse.

56 Dėl Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalies, siejamos su jos 13 konstatuojamąja dalimi, pažymėtina, kad pagal ją į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka tam tikros su vartotojais sudarytų sutarčių sąlygos, visų pirma tos, kurios atspindi privalomąsias įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas.

57 Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis neturi poveikio šios direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje ir 8 straipsnyje nurodytai valstybių narių galimybei, laikantis SESV, užtikrinti aukštesnį vartotojo apsaugos lygį nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už minėtos direktyvos nuostatas.

58 Be to, 2010 m. birželio 3 d. Sprendime *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid* (C-484/08, EU:C:2010:309, 30–35, 40 ir 43 punktai), susijusiame su Direktyvos 93/13 8 straipsnyje numatytos galimybės ir Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto nesąžiningų sąlygų turinio kontrolės mechanizmo išimties sąsaja, Teisingumo Teismas, konstatavęs, kad šio 4 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos patenka į Direktyvos 93/13 reglamentuojamą sritį, todėl jos 8 straipsnis taip pat taikomas 4 straipsnio 2 daliai, nusprendė, kad pagal šias dvi nuostatas nedraudžiamas nacionalinės teisės aktas, leidžiantis teismui patikrinti tokių sąlygų nesąžiningumą ir užtikrinantis aukštesnį, nei numatytasis, šioje direktyvoje vartotojo apsaugos lygį.

59 Vėliau Teisingumo Teismas priminė, kad Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos nėra jų galimo nesąžiningumo vertinimo dalykas, nors jos patenka į šios direktyvos reglamentuojamą sritį, kaip tai suprantama pagal jos 8 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Kásler ir Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282, 41 punktą), ir kad nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią suteikiama siauresnė šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos išimties taikymo sritis, prisideda prie šia direktyva siekiamo vartotojų apsaugos tikslo (2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-84/19, C-222/19 ir C-252/19, EU:C:2020:631, 85 punktas).

60 Vis dėlto Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis, pagal kurią į jos materialinę taikymo sritį nepatenka pirmoji sutarties sąlygų kategorija, skiriasi nuo šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies, kurioje ši taikymo sritis nenustatyta, tačiau nesąžiningumo vertinimas netaikomas antrajai sutarties sąlygų kategorijai, kuri patenka į šios direktyvos taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 3 d. Sprendimo *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, 32 punktą).

61 Taigi reikia konstatuoti, kad Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos nepatenka į šios direktyvos reguliuojamą sritį, todėl jos 8 straipsnis netaikomas 1 straipsnio 2 daliai.

62 Tai nustačius, vis dėlto svarbu pažymėti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 45 punkte, valstybės narės gali taikyti šios direktyvos nuostatas situacijoms, kurios nepatenka į jos taikymo sritį, jei tai suderinama su direktyva siekiamais tikslais ir Sutartimis (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, 37 punktą).

63 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama priimti arba palikti galioti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis siekiama šioje direktyvoje numatytą vartotojų apsaugos sistemą taikyti šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodytoms sąlygoms.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

64 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 1 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka verslininko ir vartotojo sudarytoje sutartyje įtraukta sąlyga, kuri atspindi dispozityviąją įstatymo ar kito teisės akto nuostatą, t. y. tokią, kuri, nesant kitokio susitarimo tarp šalių, taikoma automatiškai, net jeigu dėl minėtos sąlygos nebuvo atskirai derėtasi.**

2. **Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad 1 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, net jeigu minėta nuostata nebuvo formaliai perkelta į valstybės narės teisės sistemą, ir tokiu atveju šios valstybės narės teismai negali laikyti, kad minėto 1 straipsnio 2 dalis buvo netiesiogiai įtraukta į nacionalinę teisę perkeliant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį.**

3. **Direktyvos 93/13 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama priimti arba palikti galioti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis siekiama šioje direktyvoje numatytą vartotojų apsaugos sistemą taikyti šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodytoms sąlygoms.**

Parašai.